

KALA- JA RIISTATALOUS SUOMESSA

Maa- ja metsätalousministeriö

SUOMI – RUNSAIDEN KALA- JA RIISTAVARANTOJEN MAA

Suomen pohjoinen luonto antaa erinomaiset mahdollisuudet elinkeinojen harjoittamiseen ja virkistävyyteen. Maamme pinta-alasta 10 prosenttia on järviä. Kokoonsa suhteutettuna Suomessa on vesistöjä enemmän kuin missään muussa Euroopan maassa. Pohjois-Suomessa harjoitettavan poronhoidon juuret ovat tiukasti arktisessa luonnossa. Euroopan unionin metsäisimpänä maana Suomi tarjoaa riistaeläimille hyvät elinolosuhteet.

AMMATTIKALASTUS, YRITYSTOIMINTAA VESILLÄ

Suomen kalavedet ovat puhtaita, kalakannat luontaisia ja kalastusmahdollisuudet monipuoliset. Vakinaiseen kalalajistoon kuuluu 60 kalalajia. Vaikka elinympäristön muutokset ovat vaikuttaneet kalastoon, kalakannat ovat hyvässä kunnossa.

Kala on Suomessa arvostettu elintarvike. Kalan kulutus on kasvanut, ja sitä syödään Suomessa kolmanneksi eniten Euroopan unionin alueella eli vuodessa noin 15 fileeksi laskettua kiloa per henkilö. Kotimaisen kalan osuus kulutuksesta on vajaa kolmannes.

Suomessa on noin 800 ammattikalastajaa ja noin 1 500 sivutoimista kalastajaa. Kalastajat pyytävät merestä ja järvistä noin 100 miljoonan kilon saaliin vuosittain. Suurin osa merialueen saaliista on silakkaa. Muut pääsaaliskalat ovat kilohaili, turska, ahven, siika, kuha ja lohi. Sisävesikalastusta harjoitetaan erityisesti Pohjois- ja Itä-Suomessa. Sisävesien tärkein saaliskala on muikku, myös ahvenen ja siian saalismäärät ovat merkittävät. Suomalainen ammattikalastus hyödyntää kalakantoja kestävän käytön periaatteen mukaisesti. Ammattikalastus ei ole pelkkä elinkeino vaan myös elämäntapa ja tärkeä osa rannikon kulttuuria.

VESIVILJELY TUOTTAA LAADUKASTA RUOKAKALAA

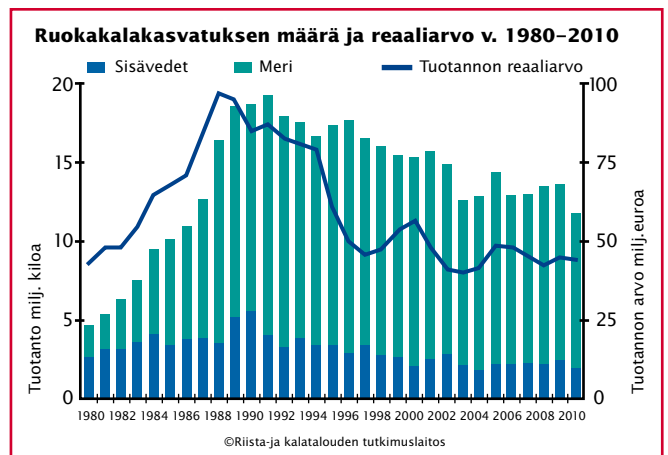
Vesiviljelyn asema kalataloudessa on Suomessa suhteellisesti merkittävämpi kuin muissa EU-maissa: elintarvikkeeksi kasvatetun kalan arvo on suurempi kuin koko ammattikalastuksen saaliin arvo. Vesiviljelyn tuotteet, etenkin mäti, ovat Suomen kalatalouden ulkomaanviennin arvokkain osa.

Suomessa kasvatetaan ruokakalaa noin 13 miljoonaa kiloa vuosittain. Huomattava osa siitä tuotetaan lounaisilla merialueilla. Yli 95 prosenttia kasvatetusta kalasta on kirjolohta. Siikaa, nieriää, taimenta ja sampea viljellään yhä enemmän. Myös ravuista on viime vuosina tullut aiempaa tärkeämpiä viljelylajeja.

Ruokakalan lisäksi vesiviljelijät tuottavat runsaasti kalan ja ravun poikasia jatkoviljelyä ja istutuksia varten. Kalakantoja on jo kauan hoidettu laajoilla ja monipuolisilla istutusohjelmilla.

HERKULLISIA KALATUOTTEITA KULUTTAJILLE

Kalaa jalostavat yritykset ovat pääosin pieniä ja usein monitoimialaisia yrityksiä. Suuri osa yrityksistä sijaitsee rannikkoalueilla. Viime vuosikymmenien aikana jalostustoiminnan painopiste on muuttunut pakaste- ja säilyketeollisuudesta tuore- ja savukalojen tuotantoon. Pääosa jalostetusta kotimaisesta kalasta on silakkaa ja kirjolohta. Kalanjalostuksen kannalta Suomen omalla kalanviljelyllä on keskeinen asema.

KALASTA ELÄMYKSIÄ JA JÄÄT KOUKKUUN!

Virkistyskalastus on merkittävä osa suomalaista luontosuhdetta. Vapaa-ajankalastusta harrastaa lähes kaksi miljoonaa suomalaista.

Yli 80 prosenttia virkistyskalastuksen saaliista pyydetään sisävesiltä. Tärkeimmät saaliskalat ovat ahven ja hauki, myös särki, kuha, lahna ja siika tarttuvat pyydyksiin. Yleisin pyydys on onki, sitä käyttää kaksi kalastajaa kolmesta. Seuraavaksi suosituimmat pyyntimuodot ovat heittokalastus ja pilkkiminen.

Suomessa kalastusoikeus kuuluu pääsääntöisesti vesialueen omistajalle, joka on useimmiten osakaskunta. Kalavesien omistus on siten yleensä yhteisomistusta, mikä on Euroopassa verrattain harvinaista. Yleinen vesialue osakaskuntien ulkopuolella kuuluu valtiolle.

Laajat yleiskalastusoikeudet takaavat jokaiselle mahdollisuuden kalastukseen. Jokamiehenoikeuksien turvin kaikki voivat harrastaa maksutta pilkkimistä ja onkimista sekä maksua vastaan myös viehekalastusta. Muuhun kalastukseen tarvitaan yleensä vesialueen omistajan lupa.

Suomen luonto tarjoaa hyvät puitteet kalastus- ja luontomatkoille. Kalastusmatkailupalvelut ovat lisääntyneet ja monipuolistuneet viime vuosina.

KALAISIA VESIÄ HOIDETAAN AKTIIVISESTI

Vapaa-ajankalastajien valtiolle maksamasta kalastus- ja kalavesien hoitomaksusta kertyvät varat käytetään kalastajien ja kalavesien hyväksi. Arviolta kolmannes varoista ohjataan suoraan kalavesien hoitoon eli kalojen istutukseen, kalavesien kunnostukseen ja kalastuksen järjestelyyn. Kalavesiä kunnostetaan muun muassa hoitokalastuksella ja entisöimällä koskia kalojen kutuun ja kalastukseen soveltuviksi.

METSÄLTÄ VIRKISTYSTÄ

Metsästys on aina kuulunut suomalaiseen elämäntapaan. Suomessa on noin 300 000 metsästäjää eli väestömäärään nähden enemmän kuin missään muualla EU:n alueella.

Suomessa metsästetään kestävästi käytön periaatteiden mukaisesti. Riistaeläimiä saa pyytää vain niiden metsästyskauden aikana. Yleisimpiä saaliseläimiä ovat metsäkanalinnut, vesilinnut, jänikset ja hirvet. Metsältä tuotu saalis on monelle herkullinen osa jokapäiväistä ruokaa. Saalis ei kuitenkaan ole ainoa syy lähteä metsälle. Metsästys on mainio tapa liikkua luonnossa, monille se on myös tärkeä sosiaalinen tapahtuma. Eriyisesti hirven metsästyksen osallistutaan usein koko kyläyhteisön voimin.

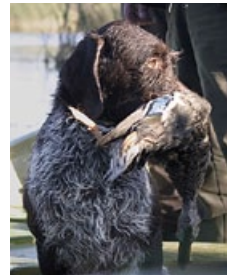
Suomessa metsästysoikeus kuuluu pääsääntöisesti maanomistajalle. Maanomistaja voi vuokrata oikeutensa esimerkiksi metsästyseuralle.

RIISTANHOIDOLLA HUOLEHDITAAN ELÄINKANTOJEN ELINVOIMAISUUDESTA

Metsästäjät huolehtivat riistanhoidosta, riistakantojen laskennoista sekä metsästyksen käytännön järjestelyistä. Metsästäjien vuosittain valtiolle maksamista riistanhoitomaksuista kertyvät varat käytetään pääasiassa riistatalouden hallintoon ja neuvontaan sekä riistanhoidon edistämiseen.

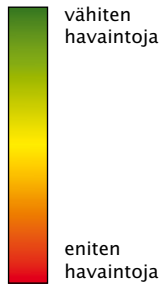
Riistaa hoidetaan muun muassa pyytämällä vierasperäisiä pienpetolajeja, kuten minkkejä ja supikoiria, sekä parantamalla riistan elinympäristöjä. Riistanhoito on luonnonhoitoa, ja sillä vaikutetaan laajalti myös muiden kuin riistaeläinten elinolosuhteisiin.

Suomessa suurpedoista esiintyvät karhu, susi, ilves ja ahma. Niiden kannat ovat kasvussa. Suurpetokannoista huolehditaan hoitosuunnitelmilla, joissa otetaan huomioon suurpetojen, kansalaisten ja elinkeinonharjoittajien tarpeet.

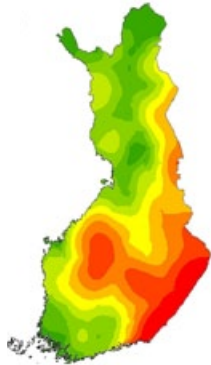

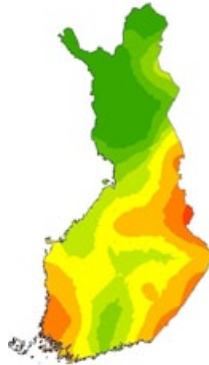
Suurpetojen esiintymisen havaintojen perusteella

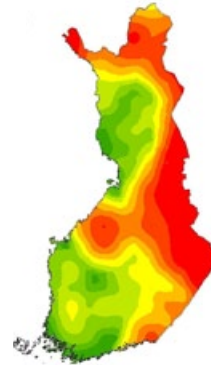
Karhu
Petohavainnot 2010

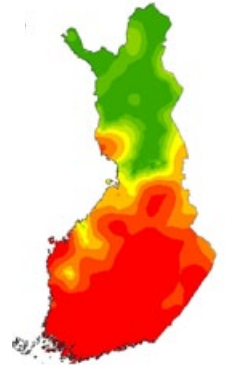
Susi
Petohavainnot 2010

Ahma
Petohavainnot 2010

Ilves
Petohavainnot 2010

RKTL/Petotutkimus

MENESTYVÄ POROTALOUS TARJOAA HYVINVOINTIA JA RUOKAA

Suomessa poronhoito on merkittävä elinkeino. Porot ja poronhoito kuuluvat olennaisesti Pohjois-Suomen olosuhteisiin ja kulttuuriin.

Suomen poronhoitoalue sijaitsee pääosin Lapin läänissä, Euroopan unionin koillisimmassa osassa. Alue on kooltaan 36 prosenttia koko Suomen maapinta-alasta. Poronhoitoalueella porot saavat laiduntaa vapaasti.

Poronhoitoalue jakautuu 55 paliskuntaan. Yksittäiset poronhoitajat ovat osakkaina paliskunnassa, joka järjestää poronhoidon alueellaan. Paliskunnat ovat kooltaan ja poromääriltään erikokoisia. Ministeriö säätelee porokantaa vahvistamalla paliskunnille suurimmat sallitut talven yli elämään jätettävien porojen määrät.

Luonnonlaitumet ovat poronhoidon perusta. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos kartoittaa ja seuraa tutkimuksilla laidunten määrää ja kuntoa. Tutkimusten avulla poromäärät voidaan tasapainottaa laidunten määrän ja tuottavuuden kanssa.

Tärkein porosta saatava tuote on poronliha, jota tuotetaan noin kaksi miljoonaa kiloa vuodessa. Liha on terveellistä ja puhdasta luonnontuotetta, joka soveltuu erinomaisesti niin gourmet- kuin arkiruokaankin. Poronahasta, luusta ja sarvista valmistetaan muun muassa koriste-esineitä ja vaatteita.

Matkailu ja porotalous liittyvät kiinteästi toisiinsa ja monelle porot ovat jo sinällään eksoottinen nähtävyys.

KALA- JA RIISTAHALLINTO

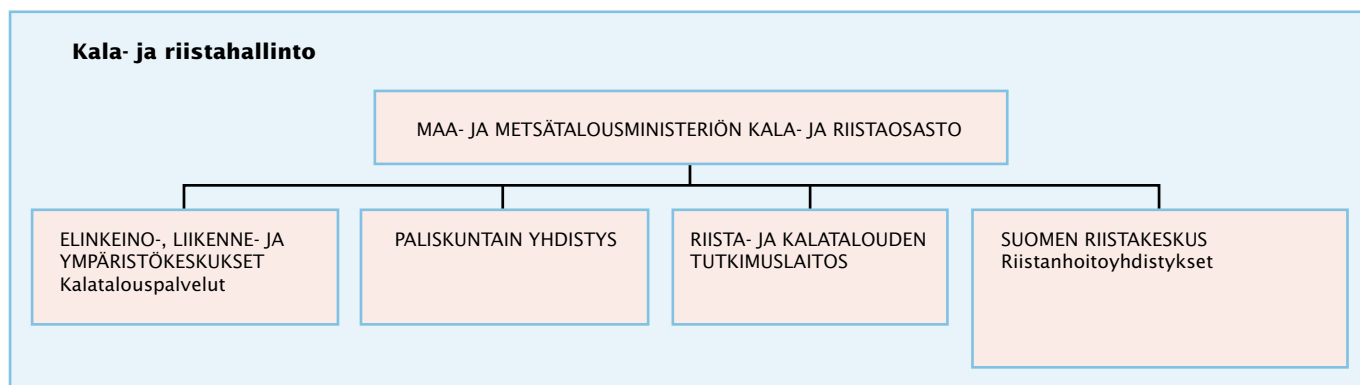
Maa- ja metsätalousministeriön kala- ja riistaosasto turvaa kala-, riista- ja porotalouden edellytykset ohjaamalla niiden perustana olevien luonnonvarojen monipuolista käyttöä ja hoitoa.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kalatalouspalvelut edistävät alueensa kalataloutta.

Paliskuntain yhdistys kehittää poronhoitoa ja porotaloutta sekä edistää poronhoidon tutkimusta, koetointia ja poronjalostusta.

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos arvioi, ennustaa ja tilastoi kala- ja riistavaroja ja saaliita sekä ylläpitää kalakantojen monimuotoisuutta.

Suomen riistakeskus ja riistanhoitoyhdistykset edistävät metsästystä ja riistanhoitoa sekä alan koulutusta ja neuvontaa.

Maa- ja metsätalousministeriö
PL 30, 00023 VALTIONEUVOSTO
Puh. (09) 16001 Faksi (09) 160 54202
www.mmm.fi

